

1. melléklet

A két anyanyelvi tanóra terve

1. óra

Idő	Tanári-tanulói tevékenységek	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
0–10	<p>Az óra, illetve a szleng tematikus egysége megkezdéseként a diákok élő diagramot alakítanak az osztályteremben. Az osztályterem elejére 5 db széket készít ki a tanár: a székek a skála pontjait adják (bal szélső szék – egyáltalán nem ért egyet az állítással, jobb szélső szék – teljes mértékben egyetért). A tanár 5 db állítást olvas fel a diákoknak, akik minden állításhoz elhelyezkednek a székeken a véleményüknek megfelelően. A helyük elfoglalása után a tanár 1-1 diákot felszólít, megkérdezi, miért ott foglalt helyet, ahol. A tanár lejegyzi magának, hogy melyik állításnál hol és hányan álltak, hogy az óra végén megfelelően reflektálhasson az esetleges változásokra. Az állítások a következők:</p> <p><i>Szeretek szleng kifejezéseket használni, sok ilyen kifejezést ismerek, beszédemben előszeretettel használom is őket.</i></p> <p><i>Szerintem a szleng leginkább a fiatalokhoz illik, nem is szeretem, ha az idősebbek szlengben beszélnek.</i></p> <p><i>Szerintem, aki szlenget használ, az igénytelen módon beszél.</i></p> <p><i>A legtöbb élethelyzetben használhatok szleng kifejezéseket.</i></p> <p><i>A szleng kifejezések humorosak, feldobják a beszédet.</i></p>	ráhangolódás	csoportmunka	élő diagram	székek

Idő	Tanári-tanulói tevékenységek	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
10–14	A csoportok szlengszótárak, illetve a saját szókincsük segítségével szleng kifejezéseket keresnek. Minden csoport kap 1-1 kifejezést, amelyhez legalább 4, legfeljebb 8 szleng megfelelőt kell gyűjteniük. A kifejezések a következők: <i>neveletlen, pénz, fiú/férfi, rossz</i>	jelentésteremtés ismeretbővítés	csoportmunka	feladatmegoldás	szlengszótár, füzet
14–19	A csoportok megosztják, hogy miket találtak a szótárban, illetve miket gyűjtöttek a saját szókincsükből, ezekre a tanár és az osztálytársak reflektálnak, esetlegesen hozzáadnak még elemeket.	rendszerezés	frontális munka	megbeszélés	szlengszótár, füzet
19–24	A diákok visszaülnek a helyükre, csoportokat alkotnak. A csoportok kapnak 1-1 szövegrészletet (összesen kétféle szövegrészlettel dolgoznak az órán), a szövegrészletek Háy János <i>A bogósgyümölcskertész fia</i> című kötetének <i>A Pityu bácsi fia</i> című novellájából származnak. A diákok elolvassák a szöveget, majd közösen kigyűjtik belőlük a szleng kifejezéseket.	ismeretbővítés képességefejlesztés	csoportmunka	feladatmegoldás	szövegrészletek
24–29	Miután a csoportok kigyűjtötték a szövegből a szleng kifejezéseket, a táblánál a tanár és az osztály közösen összegyűjtik a megtalált szavakat. Ezeket a szavakat a diákok is leírják, hiszen ez lesz az a szókészlet, amellyel az órán dolgozniuk kell.	rendszerezés	frontális munka	megbeszélés	szövegrészletek, füzetek, tábla
29–37	A diákok ismét csoportokban dolgoznak. Minden csoport külön szempont szerint megvizsgálja az összegyűjtött szókészletet, lejegyezi az ötleteit, amelyeket majd megoszt az osztállyal. A szempontok, amelyek alapján vizsgálódnak, a következők: Nyelvészeti elemzés: Milyen szófajú szavakat	ismeretbővítés elemzés	csoportmunka	szakértői mozaik	az összegyűjtött szószedet, szövegrészletek, füzet

Idő	Tanári-tanulói tevékenységek	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
	<p>találtak? Milyen szavakat találtak a szóképzés szempontjából (képzés, rövidítés, összevonás, betűszó stb.)?</p> <p>Szerintetek a szleng szavakat használó beszélők milyen társadalmi csoportba sorolhatók (életkor, származás, végzettség, munka stb.)?</p> <p>Szerintetek lehet-e a szleng szavakat használó beszélőknek valamilyen célja ezeknek a kifejezéseknek a használatával? Ha igen, micsoda?</p> <p>A szövegben talált szleng kifejezések közül van-e olyan, amit ti ma nem használnátok? Miért? Tudnátok-e olyan szleng kifejezést használni, amely nektek tetszik, és hasonló a jelentése?</p>				
37–45	<p>A csoportok egyesével felolvassák feladataikat, illetve ezek megoldását. Minden csoport feladatmegoldása után a tanár diavetítés segítségével összegzi az adott szempontok elméleti hátterét, ezt a hátteret a diákok lejegyzetelik a füzetükbe. A főbb szempontok a következők:</p> <p>A szleng kifejezések nyelvészeti háttere: főbb képzési módjaik</p> <p>A szlenget használó legjellemzőbb csoportok felsorolása, jellemzése</p> <p>A szleng kifejezések használatának célja, funkciói</p> <p>A szleng kifejezések szókészletének jellemzői: tematika, élettartam, változékonyság</p>	rendszeresítés, rögzítés	frontális munka	kérdve-kifejtés, tanári előadás	szövegrészlet, füzetek és megoldások

2. óra

Idő	Tanári-tanulói tevékenységek	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
0–10	<p>A diákok csoportokban dolgoznak. Minden csoport kap 1-1 szituációt szereplőkkel és felhasználandó szleng kifejezésekkel. A diákok rövid dialógusokat írnak a szituációkhoz, amelyekbe bele kell foglalniuk a megadott szleng kifejezéseket (többet is használhatnak, a megadottakat muszáj). A dialógusok megírása után ki kell választaniuk két embert a csoportból, akik előadják a szituációt.</p> <p>A szituációk a következők:</p> <p>Két diák beszélget a hétfégi buliról: a bulit mesélő diáknak a szórakozóhelyen rendkívül megtetszett egy lány, akihez oda is ment udvarolni, pár perc után sajnos azonban megjelent a lány sportos barátja, így a fiú kénytelen volt odébb állni. A felhasználandó szavak (mesélő): partyzni, kigyúrt csávó, jó csaj, offol, tesó.</p> <p>Egy gimnazista nagymamájának magyarázza, hogyan kapott a dolgozatára egyest, amelyet jogtalannak és igazságtalannak érez. A diák sok szleng kifejezést használ, amelyeket a nagymama nem ért, folyton visszakérdez, hogy mit is jelentenek ezek a szavak. A felhasználandó szavak (unoka): bevágott egy karót, full igazságtalan, nem vágom, baromság, doga.</p> <p>Egy tanár egy diákkal beszélget a folyosón. A diák, bár előtte sokat tanult, mostanság úgy tűnik, semmi kedve a tanuláshoz. A tanár szeretné, ha ismét sokat tanulna, igyekszik motiválni. A felhasználandó szavak (tanár): apuskám, nyomjad, sirály lesz, ne dobd be a törölközőt, frankó.</p> <p>Egy orvosi vizsgálaton az orvos és a beteg beszélgetnek. A beteg torokfájásra, hőemelkedésre,</p>	gyakorlás	csoportmunka	kreatív írás	füzetek, szituációs lapok

Idő	Tanári-tanulói tevékenységek	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
	rossz közérzetre panaszkodik, az orvos úgy gondolja, hogy semmi komoly baja nincs, ellátja tanácsokkal, megnyugtatja. A felhasználandó kifejezések (orvos): dobjon be 1-2 vitamint, lazuljon egy kicsit otthon, ne túráztassa magát, betegszabi, egészséges kaja.				
10–30	A csoportok előadják a szituációjukat, az osztály meghallgatja a dialógusokat. A többi csoport tagjának minden dialógusnál a következő szempontokat kell megfigyelnie és jegyzetelnie: beszédhelyzet szereplők (életkora, társadalmi státusza) a szereplők viszonya érzéseik (mit éreztek a dialógus alatt a szleng kifejezések kapcsán?) Minden előadás után a szempontokra támaszkodva reflektálunk a szleng kifejezésekre: elfogadható-e abban a helyzetben, vicces volt-e, kínos volt-e, elfogadhatatlan volt-e?	ismeretbővítés képességfejlesztés	csoportmunka	helyzetgyakorlat, megbeszélés	a csoportokból a beszélők, a dialógusokra a reflektáló feladatlap
30–35	A szituációkra is reflektálva a tanár beszél arról, hogy a szakirodalom milyen szempontokat tart szem előtt annak kapcsán, hogy ki használ leggyakrabban szlenget és mikor. A diákok jegyzetelnek.	összegzés	frontális munka	tanári előadás	fűzetek, számítógép, diavetítés
35–43	A diákok ismét élő diagramokat formálnak, a tanórán megszerzett ismeretek fényében újra elhelyezkednek a megfelelő széknél a kérdésekhez mérten. A tanár itt már csak két állítást mond: <i>Szerintem a szleng leginkább a fiatalokhoz illik, nem is szeretem, ha az idősebbek szlengben beszélnek.</i> <i>A legtöbb élethelyzetben használhatók szleng</i>	reflektálás	csoportmunka	élő diagram	székek

Idő	Tanári-tanulói tevékenységek	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
	<p><i>kifejezéseket.</i></p> <p>A tanár ismét leírja, hogy hogyan helyezkednek el a diákok. Ha látványos különbséget tapasztal, több embert szólít meg, ha nincs látványos, akkor megkérdezi, hogy ki az, aki máshova állt, és miért.</p>				
43–45	<p>A diákok visszaülnek a helyükre, a tanár összegzi, hogy miről volt szó az órán, megköszöni az osztály munkáját, és elbúcsúzik tőlük.</p>	reflektálás	frontális munka	tanári előadás	–